

Tokyo

Bilaterala relationer Sverige – Japan

Politisk dialog och besöksutbyte

Besöksutbytet mellan Sverige och Japan har de senaste åren varit omfattande:

- forsknings- och högskoleminister Leijonborg (2008)
- infrastrukturminister Torstensson (2007)
- japanska kejsarparet i Sverige (Linnéjubiléet)
- utrikesminister Bildt (2007)
- socialminister Hägglund (2007)
- statsbesöket i Japan (2007)
- premiärminister Koizumi i Sverige (2006)
- utrikesminister Freivalds (2005)
- kronprinsessan Victoria (2005)
- näringsminister Östros (2005)
- jordbruks- och konsumentminister Nykvist (2004)
- statsminister Persson (2004)

Från Riksdagen:

- finansutskottet (sep 2008)
- utrikesutskottet (aug 2008)
- svensk japanska parlamentarikerförbundet (2008)
- socialförsäkringsutskottet (2008)
- utbildningsutskottet (2008)
- försvarsutskottet (2007)
- svensk japanska parlamentarikerförbundet (2006)
- bostadsutskottet (2004)

Den politiska dialogen mellan EU och Japan är både regelbunden och tät.

2008-04-02

Ekonomiskt samarbete

Handel

Japan är en av våra viktigaste handelspartner i Asien. Sverige och Japan har en lång tradition av industriellt samarbete. Idag finns över 100 svenska bolag i Japan, varav flera med produktion i landet. Därtill kommer närmare 2000 svenska företag som är representerade via agent eller distributör.

Svenskt och "svensk-relaterat" näringsliv (inkl AstraZeneca, ABB, Volvo Cars mfl) omsätter 70 miljarder SEK på den japanska marknaden. Av detta svarar den sedan 2007 Volvoägda lastbilstillverkaren Nissan Diesel för 30 miljarder. Den svenska omsättningen i Japan väntas öka under kommande år, framförallt till följd av IKEA:s etablering och snabba expansion (tre varuhus öppnar 2008), Ericssons växande försäljning av basstationer samt H&M:s etablering under 2008.

Exporten till Japan uppgår till 14 miljarder SEK (2007) och har minskat med 17 procent från 2006. Det stora tappet förklaras av en fallande yenkurs samt av att allt fler svenska produkter tillverkas i eller levereras via tredje land. Det svenska näringslivets omsättning på den japanska marknaden har – även oräknat Nissan Diesel – istället ökat.

Importen från Japan har ökat under ett antal år och uppgår idag till 20 miljarder SEK (2,3% av vår totala import). Importen från Japan domineras av personbilar, elektroniska produkter och telekomutrustning.

Direktinvesteringar

Det ekonomiska banden har under sedan 2000 förstärkts av ett kraftigt tilltagande intresse för direktinvesteringar i båda riktningar.

Det svensk-japanska joint-venture bolaget Sony-Ericsson har sedan starten 2001 har vuxit till världens fjärde största mobiltillverkare. Företaget omsätter 100 miljarder SEK och hade 2006 en bruttovinst på 12 miljarder SEK. En vinstvarning har utfärdats för 2007 till följd av svagare försäljning och problem med komponentbrist.

Japans direktinvesteringar i Sverige har på tio år ökat från 1 till över 12 miljarder SEK. Det finns idag 160 japanskägda företag i Sverige med totalt 100 miljarder kr i omsättning och 12000 anställda. BT Industries, Atlet, Mandator och Partek Forest är några företag som

2008-04-02

fått japanska ägare. Stora investeringar har också skett på biotech-området samt inom logistik (både Honda och Toyota har byggt distributionscenter för Nordeuropa i Malmö).

Sveriges investeringar i Japan har på 10 år ökat från 1 till 20 miljarder kr. Stora aktuella affärer är Volvo Lastvagnar förvärv av Nissan Diesel för 7,5 miljarder kr samt Huskvarna förvärv av Zenoah för 1 miljard kr. IKEA expanderar snabbt och öppnar under 2007-2008 fem varuhus och ett centrallager i Japan. H&M öppnar sina första butiker hösten 2008.

Finansiella relationer

De finansiella banden präglas framförallt av den omfattande svenska upplåningen i lågräntelandet Japan. Svenska banker och finansinstitut har skulder i Japan på ca 150 miljarder kr och de största aktörerna – SEK, Kommuninvest och SBAB – emitterar egna obligationer direkt riktade mot de japanska hushållen.

Förhandlingar om ett bilateralt socialförsäkringsavtal

Ett stort antal förvärvsarbetande svenskar i Japan är idag tvungna att betala in till det japanska pensionssystemet utan kompensation. För att erhålla pensionsförmåner krävs att den enskilde har varit verksam i Japan i 25 år. Lämnar man Japan dessförinnan, får man endast tillbaka tre års inbetalningar och av arbetsgivaren inget alls.

Näringslivet har framfört önskemål om ett bilateralt socialförsäkrings-avtal. I samband med statsbesöket 2007 undertecknades ett "Letter of Intent" om att snarast inleda avtalsförhandlingar. En första förhandlingsomgång ägde rum i Tokyo 25-28 mars 2008. Japan har tidigare ingått liknande avtal med ett flertal länder, t.ex. Tyskland, Frankrike, Tjeckien, Holland och Belgien. Irland och Spanien har också inlett förhandlingar.

Forskningsarbete

Japans offentliga forskningsbudget uppgick år 2008 till cirka 220 miljarder SEK¹. Den totala FoU-budgeten (offentlig + företag)

¹ 1000 Yen är ungefär 60 SEK. I Yen är den offentliga FoU-budgeten 3570.8 Miljarder Yen (exkl. en extra budget på 117.5 Miljarder Yen från 2007).

2008-04-02

motsvarade cirka 1000 miljarder SEK. Detta gör Japans forskningsfinansiering till den största i världen efter USA.

Sverige och Japan har ett väl etablerat forskningssamarbete. Med tanke på Japans stora FoU-insats, borde samarbetet dock utökas. Dagens forskningsutbyte kännetecknas av följande:

- Japan har ett trettiotal bilaterala forskningsavtal, varav ett med Sverige. Avtalet är ett ramavtal som betonar att samarbete länderna emellan skall premieras.
- Japan Science and Technology Agency (JST) hade 2007 totalt 75 projekt inom sitt strategiska internationella program. Tio av dessa projekt bedrivs i samarbete med SSF och VINNOVA inom området multidisciplinär biovetenskap. JST anser att det svensk-japanska samarbetet är det mest lyckade av deras internationella samarbeten.
- Japan Science P S driver ett gästforskarprogram i samarbete med bl.a. SSF, dels ett program mellan Keio University och Lunds universitet.
- Industriellt forskningssamarbete mellan Sverige och Japan förekommer hos t.ex. Ericsson och SONY/Ericsson, och inom medicin och bioteknik.
- En av de viktigaste aspekterna av det internationella samarbetet med Japan är individuella samarbeten forskare emellan. I ett flertal fall går dessa samarbeten långt tillbaks i tiden (10-20 år) och där flera generationer forskare samarbetat. Bland ämnesområden där starka samarbeten funnits kan nämnas medicin (bl.a. vid Karolinska Institutet och Uppsala Universitet), elektronik mellan KTH och Japanska televerket NTT, samt generellt inom informationsteknik. Mellan 2003 och 2007 var antalet gemensamma publikationer mellan Sverige och Japan cirka 2000.

Forskningssamarbetet handlar inte enbart om grundforskning utan väldigt ofta om tillämpad och industrinära forskning. Ett antal exempel finns där forskningen resulterat i stor kommersiell utväxling.

Vad avser det svensk-japanska FoU-samarbetet kan konstateras att Sverige har varit relativt aktivt i sin kontaktskapande och forskningsförmedlande verksamhet för att vara en så pass liten nation. Detta har framhållits av japanska aktörer i kontakter med ambassadens tekniskt vetenskapliga kontor (ITPS).

Samarbete på välfärdsområdet

År 2000 undertecknade Sverige och Japan ett bilateralt avtal om forskningssamarbete inom vård och omsorg.

2008-04-02

Syftet har varit att utbyta erfarenheter och att stimulera samverkan inom medicin och vård och i effektiviseringssyfte särskilt stärka nyttjandet av IT-baserade lösningar för att öka tryggheten och livskvaliteten för patienter och deras anhöriga. Japans starka sida beträffande teknologiutveckling på hälso- och sjukvårdsområdet är superdatorer och robotik. Sverige har å andra sidan ett försprång vad gäller utveckling och implementering av patientnära IT-baserade nyttotjänster och även systemlösningar inom vård och omsorg. Det gäller också uppbyggnad av gemensamma databaser som grund för användningen av IT-system.

Samarbetet har sedermera koncentreras till forskning om och vård av äldre och IT i vård och omsorg. Samarbetet förankras genom en "Joint Committee", som utsetts av regeringarna i Sverige och Japan.

Samverkan mellan Umeå och Matsuyama City

Ett svenskt system för utredning av demenssjukdomar har utvecklats inom ramen för KK-stiftelsens och Vårdalstiftelsens forskningsprogram om IT i hälso- och sjukvården. Syftet är att stödja utredningsprocessen för i första hand primärvårdsläkare. Systemet stödjer diagnostik och val av behandling i typiska demensfall. Medel för utveckling och implementering av systemet i större skala i Japan har sökts hos Ministry of Economy, Trade and Industry (METI).

Delegationsbesök/Studiebesök

Ett flertal delegationer från Sverige och Japan har under senare år genomfört besök på sjukhus, vårdhem, företag och myndigheter i respektive land. Nämnas bör också att socialministern Göran Hägglund och en stor hälsodelegation åtföljde Kungaparet i samband med statsbesöket i Japan i mars 2007.

Svensk -japanskt nätverk för äldreforskning

År 2005 bildades ett nätverk mellan de svenska forskare som samarbetar med forskargrupper i Japan. Nätverket träffas en gång per år och finansieras av Vårdalstiftelsen. Vårdalstiftelsen har sedan år 2000 beviljat resebidrag till ett 20-tal svenska och japanska forskare.

Samarbete inom fredsutbildning

Under de senaste åren har Folke Bernadotte Akademin och SWEDINT deltagit i flera seminarier i Japan om utbildning och fredsbyggande organiserade av det japanska utrikesministeriet. Båda institutioner åtnjuter ett mycket gott rykte på japansk sida.

2008-04-02

Ett institutionellt samarbetet mellan Folke Bernadotte-akademin, i samarbete med Försvarshögskolan, och Japans nybildade *Hiroshima Peacebuilding Center* inleddes i höstas. Samarbetet sker inom ramen för den japanska regeringens nya, och högt profilerade, regionala utbildningsinitiativ. Initiativet, som fortfarande är ett pilotprojekt, består av utbildning av unga civila fredsarbetare från Japan och andra asiatiska länder (totalt 30 kursdeltagare utbildas under året, varav 8 veckor teoriutbildning i Japan och sex månader praktik vid olika fältmissioner (FN, IDEA m.fl. medverkar) runt om i världen.

Svenska föreläsare från FBA och Försvarshögskolan medverkade vid första utbildningsomgången i Hiroshima i oktober 2007.

Rymdsamarbete

Svenska Rymdstyrelsen har idag samarbete med Japan Aerospace Exploration Agency (JAXA) via det europeiska rymdorganet ESA. Mellan ESA och JAXA finns olika typer av samarbete, både vad gäller att bygga satelliter och instrument och att utbyta data. Exempel på samarbeten på senare tid är tecknandet av ett avtal mellan ESA och JAXA om samarbete vad gäller rymdkomponenter "Agreement between the European Space Agency and the Japan Aerospace Exploration Agency concerning cooperation in the field of space components". Ett annat exempel är Japans jordobservations satellit ALOS där ESA är ansvariga för att ta ner data över Europa.

Rymdbolaget har ett samarbete med JAXA sedan 1991 (på den tiden hette JAXA NASDA) där Rymdbolaget underhåller en station med ett antal antenner på Esrange till JAXA så att JAXA kan kommunicera med och styra sina satelliter.